

Museene for
**KYSTKULTUR OG GJENREISNING
I FINNMARK IKS**

Styrets årsmelding for 2024

Vedtatt i styremøte 24.03.2025

Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS (Kystmuseene) er et interkommunalt selskap som eies av Hammerfest kommune med tre eierandeler, Måsøy kommune med en eierandel, Nordkapp kommune med to eierandeler, Gamvik kommune med en eierandel, Lebesby kommune med en eierandel og Berlevåg kommune med en eierandel.

Kystmuseene omfatter Gjenreisningsmuseet for Finnmark og Nord-Troms i Hammerfest kommune, Måsøy museum i Måsøy kommune, Berlevåg havnemuseum i Berlevåg kommune, Gamvik museum og Slettnes fyr i Gamvik kommune, Foldalbruket i Lebesby kommune og Nordkappmuseet i Nordkapp kommune. Vi dekker et stort geografisk og museumsfaglig område fra Øst-Finnmark til Vest-Finnmark. Kystmuseene er Finnmarks største museumsorganisasjon.

Kystmuseenes viktigste ansvarsområder er:

- Kystkultur i Finnmark, med særlig vekt på fiskerihistorie.
- Evakuerings- og gjenreisningshistorien til Finnmark og Nord-Troms.
- Samtidsdokumentasjon i fylket, med særlig vekt på de store samfunnsmessige endringene.
- Museene har en spesiell plikt til å ivareta det flerkulturelle Finnmark knyttet til sine virkeområder.

Museets sentrale arbeid er dokumentasjon, forskning og formidling innen følgende områder:

Krigs- og gjenreisningshistorie

- Gjenreisningsmuseet for Finnmark og Nord-Troms i Hammerfest er en nasjonalt ledende institusjon for forskning og formidling av krigens ødeleggelser og gjenreisningen i Finnmark og Nord-Troms.
- Museet dokumenterer erfaringene fra tvangsevakueringen og nedbrenningen av Finnmark under andre verdenskrig.
- Gjennom utstillinger, forskning og undervisning sikrer museet at kunnskapen om gjenreisningen videreføres til nye generasjoner.
- Museet skal skape refleksjon over betydningen av landsdelens erfaringer i et samtidsperspektiv.

Kystkultur og fiskeri

- Kystmuseene er ett av Norges ledende museer for formidling av kystsamfunnets utvikling, både historisk og i samtiden.

- Fiskerinæringen og dens samfunnsmessige og kulturelle betydning står sentralt i museets arbeid.

Kulturell beredskap og robuste lokalsamfunn

- Museet utvikler prosjekter for å styrke beredskap og motstandsdyktighet i sårbare samfunn, med særlig fokus på barn og unge.
- Kystmuseene har igangsatt et forarbeid knyttet til lokalsamfunns evne til å håndtere kriser.

Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

- Kystmuseene har et ansvar for å synliggjøre fornorskingshistorien og revitalisere kystsamisk og kvensk kultur.
- Museet utvikler samlings- og formidlingsprosjekter knyttet til kystsamisk og kvensk historie og kulturarv.

Arkiv- og samlingsforvaltning

- Museet forvalter unike historiske samlinger og arkiver knyttet til Finnmarks kystsamfunn samt den dramatiske historien knyttet til okkupasjon, tvangsevakuering, nedbrenning og gjenreisning av Finnmark og Nord-Troms.
- Tilgjengeliggjøring av samlinger er en viktig prioritet for å sikre bredere tilgang til historisk materiale.

Kystmuseene er organisert i henhold til statens krav om konsolidering av museer som ble introdusert som en del av *Museumsreformen* (2001–2010) med mål om å styrke faglig kompetanse, økonomisk bærekraft og organisering. Reformen reduserte antallet museumsenheter fra over 350 til rundt 65 gjennom sammenslåinger og regional konsolidering. Museene skulle operere på tre nivåer: lokalt, regionalt og nasjonalt, og fokusere på samfunnsrolle, formidling og samarbeid.

Grunnlaget for Kystmuseenes organisering som IKS:

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) gir juridisk rammeverk for kommunalt eierskap og samarbeid. Kystmuseene er organisert som et IKS for å styrke økonomisk bærekraft, forenkle styring og sikre tydelig eierskap fra de deltakende kommunene.

IKS-modellen gir handlingsrom for tilpasning av tilbud og drift, samtidig som den sikrer stabilitet gjennom interkommunalt samarbeid.

Dette gjør Kystmuseene i stand til å operere med en samordnet strategi for kunnskapsutvikling, forskning, forvaltning og formidling, samtidig som lokal identitet, samfunnsrolle og relevans ivaretas

Samfunnets forventninger til Kystmuseene har økt og blitt mer komplekse over tid. Våre museer forventes ikke bare å samle, bevare og formidle, men også å fungere som arenaer for dialog, og identitets- og samfunnsbygging langs Finnmarkskysten. Dette innebærer å adressere de sosiale, kulturelle og politiske temaer, inkludert drastisk endring i demografi, migrasjon, beredskap, geopolitisk usikkerhet, fiskerienes utfordringer, klima og sosial ulikhet som preger våre samfunn i Finnmark nå. Samtidig forventes museene å være økonomisk bærekraftige og tilgjengelige for et bredt publikum, samt ivaretar sin faglige integritet.

I 2024 har spørsmål om faglig integritet blitt aktualisert i Kystmuseene, og vi har satt på dagsordenen museenes ansvar for å ivareta sitt vitenskapelige, historiske og kulturelle mandat på en troverdig og uavhengig måte. Året har vist hvor viktig det er at forskning, samlingsforvaltning og formidling bygger på solid fagkunnskap og styres av profesjonelle standarder innen kulturminneforvaltning og historieforskning.

Samtidig har Kystmuseene møtt utfordringer knyttet til prinsippet om armlengdes avstand, der en konkret sak har tydeliggjort behovet for at museenes faglige praksis defineres av institusjonene selv, uavhengig av politiske, kommersielle eller andre utenforliggende hensyn. I dialog med Kulturdepartementet, Kulturdirektoratet, Riksantikvaren, Norges museumsforbund, Finnmark fylkeskommune, UNESCO og Miljødirektoratet har vi fått bekreftet at museene har rett og plikt til å tolke og utøve sin samfunnsrolle på faglig grunnlag, uten overprøving fra eksterne aktører, inkludert eiere. Selv om museene mottar offentlig finansiering og opererer innenfor nasjonale kulturpolitiske rammer, er det avgjørende at deres faglige uavhengighet sikres.

Kystmuseene disponerer 19 ansatte i 2024 spredt på seks store og små lokasjoner langs finnmarkskysten, noe som forutsetter og muliggjør et godt faglig samarbeid i tråd med våre strategier for deling av kompetanse.

Felles oppgaveløsninger er derfor ofte fordelt på flere av våre ansatte. Dette er en bevisst strategi for å oppnå fleksible og overlappende effekter der vi ser at en må sette inne ekstra innsats for å løse tidskritiske oppgaver og for å styrke vår samlede kompetanse.

Kystmuseene inngår i Kystverkmusea

Kystverkmusea ble etablert i 2008 som etatsmuseum til Kystverket, og museet er organisert som et samarbeid mellom Kystverket som statlig fagdirektorat og fem selvstendige museumsinstitusjoner. Ledelsen av etatsmuseet er lagt til Lindesnes fyrmuseum:

- Lindesnes fyrmuseum (Sørøst)

- Jærmuseet (Vest)
- Viti (Midt-Norge)
- Museum Nord (Nordland)
- Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS (Troms og Finnmark)

Disse fem institusjonene danner et nettverksbasert etatsmuseum med hele landet og hele Kystverkets virkefelt som arbeidsområde. Formålet er å legge til rette for at den maritime infrastrukturens historie skal bli bevart, formidlet og forsket på.

Kystverksmusea er Nærings- og fiskeridepartementets etatsmuseum og har som hovedformål å ivareta, formidle og dokumentere Norges kystkulturarv. Dette innebærer å forvalte kulturhistoriske objekter knyttet til fyr, farleder og havner og å sikre offentlig tilgang til kystens historie, navigasjonsutvikling og teknologiske fremskritt.

Kystverksmusea spiller en viktig rolle i å knytte sammen Kystverkets samfunnsoppdrag med bredere kultur- og samfunnshistoriske perspektiver i Troms og Finnmark. Styrking av vår rolle i Kystverksmusea er nødvendig for å ivareta og utvikle denne oppgaven.

Kystkultur er et politisk og museumsfaglig satsingsområde, og dette bør i større grad reflekteres i vårt driftsgrunnlag.

I 2024 har vi ivareta våre kjerneoppgaver i samsvar med Kystverkets sektoransvar for kultur, inkludert:

- Dokumentasjon og formidling av Kystverkets kulturminner i Finnmark og Troms.
- Vi har aktivt forholdt oss til Landsverneplanen for maritim infrastruktur.
- Videreutvikling av våre avdelinger i Berlevåg og formidlingsvirksomheten ved Slettnes fyrstasjon.
- Vi har bidratt til å kartlegge de statlige fiskerihavnens betydning for finnmarkskysten.

Vi har i 2024 samarbeidet tett med Kystverket i Finnmark for å sikre en målrettet utvikling av museets regionale rolle som forvalter av etatens materielle og immateriell kulturminner.

Avdelingene i Gamvik, Berlevåg og Nordkapp omfattes spesielt av dette samarbeid med Kystverket om deres anlegg; Slettnes fyr, Berlevåg havn og Kystverkets loshistorie.

Kystmuseene mottok i 2024 kr 1.300.000 i tilskudd fra Kystverket etter søknad, til delvis dekningen av Kystmuseenes drift av Kystverkets etatsmuseum i Troms- og Finnmark. Øvrige kostnader er belastet Kystmuseenes ordinære budsjett etter en fordeling på 60% fra Kystverket og 40% fra Kystmuseene/Finnmark fylkeskommune.

Vi har gjennom 2024 arbeidet i tråd med Kystverkets tilskuddsbetingelser, inkludert:

- Digitalisering og formidling: Videreutvikling av digitale formidlingsarenaer og dokumentasjon/arkivering av Kystverkets kulturhistorie.
- Økonomistyring: Overholdelse av kravene i bevilgningsreglementet og føringene for statstilskudd.
- Lokal finansiering: Arbeid med å sikre at lokal finansiering dekker minst 40 % av driftstilskuddet, i samsvar med Kystverkets 60/40-fordelingsmodell.
- Rapportering: Vi har levert årsrapport, økonomirapport og deltakelse i direktørmøter og fagrådet i samsvar med Kystverkets krav.

Vi forholder oss til Kystverkmuseas premisser for bruken av de frie prosjektmidlene, slik at vi kan videreutvikle tiltak for formidling av etatens kulturhistoriske ansvar.

Berlevåg havnemuseum forvalter Statens havnevesens tidligere arbeidsanlegg i Berlevåg. Dette ble brukt under havneutbyggingen, et av 1900-tallets lengstvarende infrastrukturprosjekter i Norge. Vår formidling og øvrige museumsdrift foregår i tre av bygningene, samt en nyere bygning på samme område.

Slettnes fyr med sin unike beliggenhet, er verdens nordligste fastlandsstasjon og en viktig arena for formidling av Kystverkets rikshistoriske samfunnsrolle og fyrstasjonenes betydning for utviklingen av Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyret rommer også en vesentlig del av gjenreisningshistorien til kysten av Finnmark.

Gjennom et normalår har Slettnes fyr et godt besøk, men i 2024 har fyrstasjonen ikke vært tilgjengelig for publikum grunnet Kystverkets omfattende restaurering og tekniske oppgradering av fyrstasjonen. Vi har i løpet av 2024 støttet Kystverket og eksterne entreprenører, både praktisk og gjennom faglige drøftinger, i forbindelse med den omfattende restaurering og oppgraderingen.

For Kystmuseene er dette i tråd med våre ambisjoner for utvikling av Slettnes fyr, som kystkulturminne, som kilde til formidling av Kystverkets og Finnmarkskystens historie samt som en unik kulturarena og reiselivsmål.

Premisser for å imøtekomme framtidens krav, både som en arena for kulturformidling og som en unik destinasjon for besøkende, er i utgangspunktet til stede. Slettnes fyr er godt etablert som et attraktivt besøksmål, både fordi det er oppfattet som verdens nordligste fastlandsfyr, dets beliggenhet på Nordkyn og sentralt plassert i Slettnes naturreservat samt at det er tilgjengelig med veg helt fram til anlegget.

Vi erfarer at det er et stort utviklingspotensial innen natur- og kulturbasert reiseliv og opplevelsesnæring på Slettnes fyr og vi ønsker selvsagt at ny bruk skal skje på fyrstasjonens premisser.

Framtidig bevaring av Slettnes fyr vil derfor kreve at en både finner en akseptabel løsning på oppfølging av fredningsvedtakets intensjoner, ivaretagelse av Kystverkets etatsansvar for egne kulturminner og sikring av rammevilkårene for å skape ny virksomhet i anlegget.

Statlige krav til måloppnåelse.

Kystmuseene arbeider målrettet for å realisere de nasjonale målene om økt tilgang til kulturopplevelser av ypperste kvalitet. Vi arbeider for at våre museer skal gis gode rammevilkår for å fremme museumsfaglig utvikling og fornyelse, tilby møteplasser og bygge fellesskap, samt samle inn, bevare, dokumentere, forske på og formidle kulturarv.

Som Finnmarks største museumsorganisasjon skal våre museer utvikle og formidle kunnskap om kultur, tradisjoner, hverdagsliv, arbeid og dramatiske hendelser i fortid og nåtid for individer og samfunn i Nord-Troms og Finnmark

Våre seks museer gis stor faglig frihet og tillit til å definere hva som er relevant og viktig for våre lokalsamfunn og byer. Våre museer er gitt et stort handlingsrom for å stille kritiske spørsmål. Integritet, forskningsbaserte metoder, søken etter faglig relevans, bred inkludering, en åpen dialog om kunnskapsutvikling og en agendasettende samfunnsrolle. Dette er følgelig grunnleggende verdier og viktige kjernespmå for Kystmuseene.

Kultur- og likestillingsdepartementet tildelte Kystmuseene et driftstilskudd for 2024 på kr 6 875.000. Føringerne for dette tilskuddet er lagt til Museumsmeldingen, Meld. St. 23 (20202021) Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid, vedtatt av Stortinget. Målene for bevilgningene til museer er å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- trygg ivaretagelse
- helhetlig samlingsutvikling
- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- aktiv samhandling

Museene skal utvikle og formidle kunnskap om den materielle og immaterielle historien til mennesker og samfunn som har levd til ulike tider, i samspill med verden rundt. Forskning og annen kunnskapsutvikling er sentralt i dette arbeidet. Departementet forventer kompetanse i organisasjonen som kan imøtekomme disse kravene.

Årsrapporten for 2024 redegjør her for hvordan virksomheten imøtekommer krav til statlig måloppnåelse for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak i henhold til Kultur- og likestillingsdepartementets årlige tilskuddsbrev.

Trygg ivaretagelse

Vår målsetting:

Vi viderefører arbeidet med oppfølging og implementering av nye retningslinjer og krav til standard og kvalitet innen arkiv - og økonomiforvaltning, forskningsetikk, bruk av digitale plattformer og forvaltning av kildemateriale i løpet av 2024. I tillegg må selskapet styrkes med flere relevante fagstillinger for sikring av en forsvarlig museumsfaglig forvaltning.

Vår vurdering av måloppnåelsen:

Utskiftning av personale i flere stillinger på tvers av museene har gjort det utfordrende å gjennomføre planlagte endringer i administrativ praksis. Denne målsettingen har vi ikke nådd fullt ut i 2024, men vi vil prioritere videre arbeid med dette i 2025. Særlig viktig er implementeringen av rutiner som sikrer grundige faglige refleksjoner rundt prioriteringer i museets arbeid, samt utvikling av verktøy for oppfølging og dokumentasjon.

Vi ser fortsatt behov for å etablere en faglig struktur for systematiske vurderinger av valg av tema og virkemidler i vår formidling. For å styrke dette arbeidet vil vi i løpet av 2024 etablere et forum for formidlere på tvers av avdelingene. Dette forumet skal legge til rette for faglige diskusjoner om både innhold og metode, med særlig fokus på undervisning for skoleelever. Målet er å sikre at vår formidlingspraksis er godt forankret i forskningsbasert kunnskap og pedagogiske prinsipper, samtidig som vi ivaretar museets særskilte tematiske ansvarsområder. I 2025 vil vi kartlegge våre museers bruk av tilnærminger til undervisning og formidling, og bakgrunnen for disse viktige valgene.

I tråd med dette viderefører vi vår målsetting om å utvikle flere faste undervisningsopplegg ved Kystmuseenes seks avdelinger. Disse oppleggene skal gi skolene bedre tilgang til relevant, faglig forankret undervisningsmateriell og styrke museenes rolle som kunnskapsformidlere. Samtidig vil arbeidet med å styrke den administrative praksisen bidra til mer helhetlig planlegging og systematisk oppfølging av formidlingen.

Administrativt har vi i 2024 tatt i bruk et digitalt saksbehandlingssystem (WebSak+) i samarbeid med Hammerfest kommune som er en av våre eiere.

Helhetlig samlingsutvikling

Vår målsetting:

Målsetting fra 2022: Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark (Kystmuseene) skal øke kvaliteten av samlingsforvaltningen. Arbeidet og utviklingen av samlingene tar utgangspunkt i prioriteringer og satsingsområder som tydelig er definert i selskapsavtalen, museumsplanen, samlingsforvaltningsplanen og forskningsplanen. Ved å bruke et forvaltningsverktøy som SPECTRUM, vil Kystmuseene etablere en felles forståelse for håndtering og utvikling av samlingene. For arbeidet benytter alle avdelinger i Kystmuseene, eKulturmiljøet som KulturIT bygger opp rundt museumsdatabasen Primus. En sentral del av

samlingsforvaltningen omhandler kjennskap til og bruk av Primus og metodikk knyttet til det Primus utvikles i henholdt til. Spectrum 5.0 og er et verktøy som Kulturrådet har jobbet frem i samarbeid med eiermuseene. Selskapet legger til rette for at de ansatte følger den digitale utviklingen innenfor eKultur og mulighetene denne byr på. Avdelingene i Kystmuseene bevarer sine samlinger på grunn av deres historiske, estetiske og vitenskapelige verdi og med tanke på kunnskapsproduksjon, formidling og opplevelse. Bevaringen innebærer at skadelige faktorer reduseres gjennom forebyggende arbeid og at håndteringen skjer etter etablerte faglige standarder. Materialets egenhet og autenticitet respekteres og integriteten ivaretas.

Vår vurdering av måloppnåelsen:

Bevaring av kulturverdier og historisk materiale er en sentral del av samlingsforvaltningen. Årshjulet sikrer regelmessig tilsyn av fasilitetene ved konservator. To ganger årlig gjennomføres en målrettet innsats innen Integrated Pest Management (IPM), hvor rengjøring og inspeksjon kombineres med klima- og skadedyranalyse. For magasinerings av samlinger benyttes syrefri emballasje, og det utvikles tilpassede støttekonstruksjoner og individuell innpakning etter behov. Utviklingsprosjektet «Et felles arkiv i kystmuseene» ble igangsatt i april 2023 med finansiell støtte fra Arkivverket og faglig støtte fra Finnmark fylkesbibliotek, Finnmarksarkivene og Varanger Museum. Målet er å styrke selskapets arkivkompetanse. Prosjektet ble videreført i 2024, men måtte settes på pause etter at prosjektmedarbeideren sluttet. Rekrutteringsprosessen resulterte i ny medarbeider som tiltrådte i januar 2025, etter et opphold på rundt seks måneder.

2024 har vi opplevd stor etterspørsel etter vår kompetanse innen samlingsforvaltning fra andre museer i Finnmark. Vår gjenstandskonservator/samlingsforvalter har vært utleid til andre museer i avgrensede perioder. Til tross for omfattende oppgaver knyttet til egen samling, vurderer vi dette som en verdifull innsats. Museene som benytter seg av ordningen får tilgang til spesialisert kompetanse de ellers mangler, samtidig som vi bidrar til økt faglig kvalitet i regionen.

Samarbeid mellom museene i Finnmark er avgjørende for å sikre høy standard på samlingsforvaltning. Å dele ressurser styrker den samlede museale kompetansen og bidrar til gode forvaltningsløsninger. Samtidig gir det vår samlingsforvalter muligheten til å arbeide med varierte problemstillinger fra ulike institusjoner, noe som fremmer faglig utvikling og metodisk erfaringsutveksling.

Relevant formidling

Vår målsetting:

Økt tilbud til lokalbefolkningen med fokus på lokal samfunnsrolle, relevans, samskapning med lokalbefolkning – og den nye markedssituasjonen som treffer oss som følge av situasjonen for reiselivet i Finnmark. Vi har allerede høstet gode erfaringer med utvikling av formidlingstilbud på Youtube, Facebook og andre digitale plattformer samt gjennom etablering av småskala formidlingstilbud tilpasset smittevern og publikumstilgang. Dette vil bli fulgt opp i 2024.

Vår vurdering av måloppnåelsen:

I 2024 har 80-årsmarkeringen for frigjøringen, tvangsevakueringen og brenningen av Finnmark og Nord-Troms vært et prioritert satsingsområde tematisk. Styret bevilget 1 000 000 kroner til aktiviteter knyttet til markeringen, og dette har resultert i gjennomføring av arrangementer og formidling på samtlige avdelinger, samt deltakelse i nasjonale sammenhenger.

Museets markering startet med Nina Planting Mølmanns disputas ved UiT – Norges arktiske universitet, campus Hammerfest. Hennes avhandling, *Finnmark mellom frigjøring og fred*, har vakt betydelig interesse i både lokalhistoriske og faglige miljøer innen historie, helsefag og beredskap. Dette har ført til økt etterspørsel etter formidling, og Mølmann gjennomførte 21 foredrag og formidlingsoppdrag knyttet til doktorgraden i løpet av 2024. Vi har prioritert dialog med publikum gjennom analog formidling framfor digital formidling dette året. Dette kommer delvis av etterspørsel både lokalt, regionalt og nasjonalt, samt flere nyansatte hvor det har vært nødvendig å prioritere grunnleggende opplæring.

Utstillingen «Gjenreisningen begynte før asken var blitt kald» har vært et sentralt bidrag til 80-års markeringen. Utstillingen, bestående av syv plakater, kombinerer tidligere forskning med nye problemstillinger knyttet til gjenreisningen. Selskapet har produsert åtte eksemplarer, hvorav to er tilgjengelige for utlån. I tillegg har Norsk Folkemuseum trykket et eget eksemplar, som er plassert utendørs på *Finnmarkstunet*, hvor museet formidler gjenreisningen av Finnmark og Nord-Troms. Åpningen ble markert med et todagers seminar med rundt 200 besøkende. Alta museum har også trykket og vist utstillingen i egne lokaler. Nordkappmuseet produserte i samarbeid med filmskaperne «Minner fra krigen» en film basert på tidsvitners beretninger som et tilskudd til utstillingen.

Denne satsingen har styrket museets faglige profil, bidratt til økt kunnskap om regionens historie og sikret bred formidling av et viktig kapittel i norsk historie.

Gjenreisningsmuseet har produsert et digitalt tilgjengelige undervisningsopplegg knyttet til 80-års markeringer for alle trinn opp til videregående. Oppleggene kan benyttes av lærere på skoler, eller gjennomføres i regi av museer. I Hammerfest er dette tilgjengelig for skolene på Gjenreisningsmuseet i 2025.

Bruk av sosiale media har vært nedprioritert til fordel for annen aktivitet. Dette skyldes på den ene siden økt etterspørsel etter andre typer formidling, samt redusert kapasitet på grunn av utskifting i personale og flere nyansatte med ansvar for formidling.

Forskning utført av Gjenreisningsmuseet viser at ettervirkningene av tvangsevakueringa i 1944-45 var spesielt alvorlige i kystsamfunnene nord og vest i Finnmark, og dette har fått økt fokus i formidlingsarbeidet. Museet understreker i skrift og tale at det språklige og kulturelle tapet var særlig stort for den sjøsamiske og kvenske befolkningen, og at konsekvensene av dette gjør seg gjeldende den dag i dag (jf. Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport). Gjenreisningsmuseet fortsatte gjennom året sitt arbeid med å integrere kunnskapen om og erfaringene fra dette kulturtapet i omvisninger og undervisningsopplegg knyttet til andre

verdenskrig og gjenreisningen. Dette arbeidet vil fortsette i 2025, blant gjennom et tilskudd fra Stiftelsen Fritt Ord.

Solid kunnskapsproduksjon

Vår målsetting:

Vår kunnskapsproduksjon skal være integrert med våre handlingsplaner, og bidra til å realisere våre langsiktige visjoner. Det skal være målrettet mot våre tematiske ansvarsområder. Vi skal samarbeide internt, men også oppsøke eksterne fagmiljø. Vår kunnskapsproduksjon skal være både relevant og direkte anvendbar for våre museale formål.

Vår vurdering av måloppnåelsen:

Kystmuseene har deltatt i ett forskningsprosjekt finansiert av Kulturdirektoratets museumsprogram *Forskningskompetanse, samarbeid og infrastruktur i 2024*.

Dutkan Davvin er et forskningsnettverk for museene i Troms og Finnmark, der 13 institusjoner deltar. Prosjektet, ledet av Verdensarvsenter for bergkunst – Alta museum, har som mål å styrke forskningsinnsatsen ved museene, øke vitenskapelig publisering og utvikle en bærekraftig samarbeidsmodell.

Kystmuseene har hatt svært positive erfaringer med deltakelsen. Museene har bidratt med egne forskningsprosjekter, fått faglig tilbakemelding på tekster og utviklet ferdigheter i akademisk skriving og kritisk lesing. Nettverket har også gitt innsikt i hverandres arbeid og åpnet for samarbeid på tvers av institusjonene.

Den første prosjektfasen ble avsluttet i 2024. Søknaden om videreføring fikk ikke gjennomslag, men samarbeidet fortsetter i en løsere form, og prosjektledelsen ser på mulighetene for et nordisk forskningssamarbeid.

Doktorgradsprosjektet «Finnmark mellom frigjøring og fred» ble fullført med disputas i juni 2024. At museet har en doktorgrad innen sitt fagfelt, styrker institusjonens forskningsforankring og kompetanse, både internt og i samarbeid med andre aktører. Den vitenskapelige tilnærmingen gir et solid grunnlag for videre forskning, utstillinger og formidling. Doktorgraden er en viktig ressurs i museets arbeid med kunnskapsutvikling og bidrar til å styrke formidlingen i selskapet. Avhandlingen vil bli utgitt i sakprosaform på Orkana forlag i løpet av 2025.

I 2024 inngikk museet et samarbeid med Institutt for forsvarsstudier for å omarbeide ***Øya i Ingenmannsland (1946)*** til et kildeskrift. Boka skildrer slutten av krigen i Finnmark med særlig vekt på hendelsene på Sørøya. Som kildeskrift vil teksten utvides med bakgrunnsinformasjon og kommentarer som gjør konteksten mer tilgjengelig for dagens lesere, spesielt de uten forkunnskap om perioden. Prosjektet har som mål å styrke tilgangen til primærkilder om andre verdenskrig i Finnmark og samtidig gi en mer nyansert forståelse

av de lokale hendelsene i slutfasen av krigen. I 2024 inngikk vi avtaler med etterkommere av de tre forfatterne med rettigheter til å bruke manuset.

I oktober 2024 arrangerte Riksantikvaren i samarbeid med Kulturdepartementet konferansen «Kulturarv som mål, middel og motstandskraft» på Nasjonalbiblioteket i Oslo. Museet var representert i programkomiteen, og bidro med to innlegg på konferansen.

Vi viser for øvrig til vurderingen av relevant formidling, som i stor grad har vært basert på museets forskning i 2024.

Aktiv samhandling

Vår målsetting:

Styrke museenes rolle som lokale kulturinstitusjoner.

Langs Finnmarkskysten er museene ofte de eneste offisielle kulturinstitusjonene med et sterkt mandat om å fremme dialog, kunnskapsutvikling, demokrati og ytringsfrihet i samspill med lokalsamfunnene. Å styrke museenes relevans for befolkningen er derfor en sentral prioritering. Våre museer fungerer som kulturformidlere, møteplasser og kunnskapsarenaer for enkeltpersoner og lokalsamfunn.

Den geografiske nærheten til publikum skaper gode muligheter for dialog og medvirkning, samtidig som tett kontakt med lokale beslutningstakere har gitt solid politisk støtte til museenes arbeid. Dette stiller økte krav til både synlighet og faglig relevans. For å sikre et museumsvesen med høy integritet og faglig kvalitet, er det avgjørende å satse på kompetanseheving gjennom målrettede ansettelser, videreutdanning og forskningsfri. Arbeidet med å styrke museenes posisjon videreføres i 2024.

Vår vurdering av måloppnåelsen.

I 2024 har vi hatt omfattende aktivitet utenfor våre egne museer. Etterspørselen etter vår deltakelse på konferanser, markeringer og eksterne arrangementer har vært stor. Dette viser at museets kompetanse er anerkjent og ettertraktet i ulike faglige og samfunnsmessige sammenhenger. Gjennom vår deltakelse har vi bidratt til å formidle kunnskap om Finnmarks historie og gjenreisning, samtidig som vi har styrket nettverk og samarbeid med andre institusjoner. En mer detaljert gjennomgang av måloppnåelse på dette området finnes under relevant formidling.

Nordkappmuseet sto uten avdelingsleder en periode etter at lederen gikk over i et fulltidsverv som politiker. Til tross for dette har avdelingen hatt god måloppnåelse. Museet har utviklet en vandreutstilling basert på en tidligere utstilling om Fresnellinsen, noe som har bidratt til å styrke formidlingen av lokal kysthistorie.

Samlingsforvaltning har vært prioritert gjennom ordning av Floer- og Si-Fi-arkivet. Dette som en del av det felles arkivprosjektet i selskapet. Arkivet er viktig for flere av museets kjerneområder, inkludert fiskeri, krig, gjenreisning og kystkultur. En framtidig tilgjengeliggjøring av arkivet vil være en verdifull ressurs for forskere og bidra til økt kunnskap om regionens historie.

Måsøy museum har vært uten avdelingsleder store deler av året, men har likevel hatt aktivitet. Museet har i samarbeid med biblioteket vist utstillingen *Gjenreisningen begynte før asken var blitt kald*. Åpningen ble markert med en fagkveld der museet holdt foredrag, etterfulgt av en samtale med en tidsvitner. Samarbeidet med biblioteket har sikret at museet fortsatt har hatt synlighet og aktivitet i en periode uten bemanning. Dette viser verdien av tverrinstitusjonelt samarbeid for å opprettholde et formidlingstilbud i lokalsamfunnene.

Måsøy museum har i en årrekke hatt et nært og fruktbart samarbeid med Måsøy historielag, både faglig og praktisk. I løpet av 2024 har historielaget arrangert åpne dager ved museet, og vært en aktiv medarrangør i ulike kulturarrangementer i samarbeid mellom museet og biblioteket i Havøysund. Historielaget spiller en sentral rolle i utviklingen av museets kunnskapsgrunnlag og bidrar vesentlig til dets forankring, legitimitet og relevans i Måsøy kommune.

Gamvik museums formidlingsplattform Kulturdugnad Gamvik 2024 ble arrangert fra 28. juli til 3. august og hadde som tema "Felleskap og Gjenreisning". Festivalen reflekterte over hvordan erfaringene fra gjenreisningen av Finnmark etter andre verdenskrig kan brukes som inspirasjon i dag – spesielt for flyktninger og innvandrere.

Festivalen samlet 228 innbyggere fra 20 ulike nasjoner og fokuserte på historisk refleksjon, kunstneriske uttrykk, musikk, mattradisjoner og samfunnsdebatt. Gjennom en rekke arrangementer ønsket festivalen å styrke lokalsamfunnet og skape engasjement for kulturell identitet og fellesskap

Gjenreisningsmuseet for Finnmark og Nord-Troms fortsatte å være et åpent samlingssted for kunnskapsdeling, debatt, kulturelle opplevelser og interessante menneskemøter gjennom 2024.

Mens noen begivenheter var tillegg til eller utdypinger av museets definerte hovedansvarsområde (eksempelvis foredraget «Brenninga av Hammerfest», konserten «Fangesongar frå Kirkenes» og innlegget som minnet ofrene for Krystallnatta), var andre hendelser knyttet til museets mer generelle rolle som arena for kulturopplevelser og det å skape forståelse og nysgjerrighet/interesse for mangfold, historie og kunst- og kulturuttrykk. Bokbad/-lanseringer, danseforestillinger, fotoutstilling, kunstfilmvisning, prosjekter for ungdom og innvandrere, verksted for barn/barnefamilier og foredrag/seminar om alt fra fortidsminnevern til demens forteller om et stort spenn i museets aktivitetsportefølje i 2024.

Flere arrangement på museet var resultat av et godt samarbeid med andre aktører og institusjoner, eksempelvis Dansefestival Barents, Finnmarkssykehuset,

Fortidsminneforeningen avd. Finnmark, Hammerfest bibliotek, UiT Norges arktiske universitet og Demensforeningen.

Utover dette fortsatte museet sin praksis med å legge til rette, gjennom å stille lokaler til rådighet, for aktivitet og samlinger for et knippe frivillige, ikke-kommersielle organisasjoner og kulturelle foreninger i Hammerfest-området.

Foldalbruket med sine utfordringer det er å være bemannet med bare en person fikk gjennomført flere tiltak i samarbeid med Kjøllefjord kystlag og Nordnorsk bygningsvernsenter.

MS Gamle Mårøy lå til kai ved Foldalbruket 3.-6. juni og i samarbeid med Kjøllefjord kystlag hadde man åpent museum og kunne tilby gratis tur til Mårøymfjord kraftstasjon med MS Mårøy. I forbindelse med 80 årsmarkeringen åpnet man plakattstillingen 3. desember og kunne tilby søndagsåpent alle søndagene i desember.

Andre mål

Økt satsning på kunnskap om Finnmarks demografiske utfordringer og de krav som forventede samfunnsendringer stiller til våre museer.

Våre museer skal sette lokale og regionale hendelser i en nasjonal og internasjonal sammenheng. Vi har et betydelig oppdrag med å bevitne og belyse Finnmarks lange tradisjoner for internasjonal kontakt. Her er både handel, kulturutveksling og arbeidsinnvandring sentrale historiske referanser og samtidsfenomen som våre museer må forholde seg til. Dette har vi lange tradisjoner med å forvalte i våre museer. Regionen har et mangfoldig kulturuttrykk, flerkulturell historie og kompetanse. Her har våre museer verdifulle erfaringer fra ulike faglige tilnærminger til dette omfattende innsatsfeltet, med overføringsverdi til andre museer og samfunnet for øvrig. Finnmark opplever på den ene siden store demografiske framtidsutfordringer med dramatisk fallende folketallsprognoser, på den andre siden ser vi at det fortsatt er en betydelig arbeidsinnvandring knyttet til våre fiskerier. Dette preger våre samfunn og det setter nye krav til vår kompetanse, både til museers evne til å være museum for våre nye innbyggere og til forskning og formidling knyttet til de samfunnsendringer dette innebærer

Vår vurdering av måloppnåelsen:

Våre museer har i løpet av det siste året aktivt arbeidet med å plassere lokale og regionale hendelser innenfor en nasjonal og internasjonal ramme, i tråd med vårt oppdrag om å dokumentere og kaste lys over Finnmarks lange tradisjoner for internasjonal kontakt, inkludert handel, kulturutveksling, og arbeidsinnvandring. Den pågående krigen i Ukraina har i stor grad definert vårt oppdrag, og vært med å forme vår retning. Samarbeid med aktører vårt naboland Russland har opphørt, og det er kan være utfordrende å posisjonere seg som museum med dette verdensbildet i lokalsamfunn med arbeidsinnvandrere og flyktninger fra ulike land i Øst-Europa som er berørt av den pågående krigen.

Som lokalmuseer betrakter vi oss selv som museer for lokalbefolkningen, der vår rolle strekker seg utover å bare omhandle lokalhistorie. Vi sikter mot å speile og inkludere de mangfoldige stemmene i våre lokalsamfunn, og skape et inkluderende rom hvor alle kan bidra til historiefortellingen. Dette prinsippet har vi effektivt integrert i vår virksomhet og, gjennom samarbeid med lokale aktører, har vi oppnådd betydelige mål i å gjøre museet til en inkluderende arena for alle samfunnsmedlemmer. Vi etterstreber å skape et klima der det er rom for å være en del av et lokalsamfunn uten å gi avkall på sin egen historie og kulturelle tilhørighet. I denne sammenhengen har det vært markering for både Litauens frihetsdag og Ukrainsk nyttårsfeiring etter den julianske kalenderen, samt egne arrangement med presentasjon av ukrainsk kultur og åpne samtaler med ukrainske flyktningers om deres utfordringer.

Andre målsettinger i tråd med nasjonale føringer

Kystmuseene legger i tillegg følgende krav og forutsetninger til grunn for vår tilbakemelding knyttet til vilkårene for statlig tilskudd til museumsvirksomheten i Kulturdepartementets tilskuddsbrev for 2024:

Forsvarlig og effektiv drift

Kystmuseene anser at driften er økonomisk forsvarlig og at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt etter de rammer og forutsetninger som selskapet og dets eiere setter for virksomheten. Kystmuseene med ansvar for 6 avdelinger (Hammerfest, Måsøy, Berlevåg, Gamvik, Kjøllefjord og Honningsvåg) dekker et stort geografisk og museumsfaglig område og er Finnmarks største museumsorganisasjon.

Vi finner det fortsatt riktig å peke på en utilsiktet forskjell i størrelsen på det ordinære, statlige driftstilskuddet mellom Kystmuseene og sammenlignbare, men mindre museumsorganisasjoner i Finnmark som mottar et betydelig større, årlig ordinært driftstilskudd fra KUD.

Egeninntekter

I regnskapet for 2024 er det registret en økning i egeninntekter på rundt 562 tusen.

Et økt fokus på lokal samfunnsrolle, relevans for innbyggeren med større grad av involvering av lokalbefolkningen med påfølgende fri adgang, vil fortsatt innebære reduserte inntekter fra et lokalt publikum.

Publikumsutvikling

Kystmuseene har fortsatt stort fokus på våre museers samfunnsrolle, museumsfaglige kvalitet, legitimitet, relevans og representativitet, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Besøksutvikling må derfor sees i sammenheng med de kvalitative resultater som våre museer skaper i møte mellom museum og lokalsamfunn.

Våre museer har fortsatt et stort fokus på lokal publikumsutvikling og lokal relevans i 2024.

Dette innebærer at vårt lokale samfunnsmandat i fortsatt vil innebære en prioritering av dialog og involvering av lokalbefolkningen samt en styrking av våre museers rolle som lokale kultur – og kunnskapsinstitusjoner.

Sikkerhet og beredskap

Kystmuseene følger de til enhver tid gjeldende lover og retningslinjer for sikkerhet og beredskap som omfatter våre virksomheter. Vi har gode alarmsystemer for varsling av brann og innbrudd, forsvarlige rutiner for krisehåndtering og årlige kontroller innen alle risikoområder.

Universell utforming

Museet i Honningsvåg og Gjenreisningsmuseet tilfredsstiller kravene om universell utforming. Hammerfest kommune arbeider med gjennomgang av hele museumsbygget i forbindelse med etableringen av et verdensarvsenter i 3. etg. Gjenreisningsmuseet er involvert i dette. Gamvik museum er også til en viss grad tilrettelagt.

Vi har fortsatt store utfordringen med hensyn til tilgjengelighet for funksjonshemmede i Kjøllefjord, Berlevåg og ved Måsøy museum. Disse avdelingene holder til i verneverdig bygningsmasse med store praktiske og ressursmessige utfordringer knyttet til forventninger om universell utforming.

Kystmuseene tar på alvor vår forpliktelse til mangfold og inkludering på alle områder av vår virksomhet. Dette inkluderer kontinuerlig arbeid for å forbedre fysisk tilgjengelighet, programmangfold, og å fremme en inkluderende kultur både internt i organisasjonen og i våre eksterne tilbud

Kystmuseene har derfor fulgt opp tiltak for å fremme mangfold og inkludering, med mål om å gjøre vår institusjon og våre tilbud tilgjengelige for alle deler av samfunnet. Dette har inkludert en omfattende innsats både digitalt, tilpasset guidetilbud og fysisk tilrettelegging for å sikre universell tilgang og deltakelse.

I 2024 er våre hjemmesider fullt tilgjengelige, i tråd med kravene til universell utforming. Vi har nå sikret at all informasjon og digitale tilbud er tilgjengelige for personer med ulike

funksjonsevner, inkludert synshemmede. De fleste av våre videoer har videreført vår praksis ved bruk av undertekster.

Arbeid for å hindre trakassering – oppfølging av tiltak som fremmer likestilling

Kystmuseene tilstreber en balansert fordeling knyttet til kjønn og alder uten å diskvalifisere for etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og er særlig bevisst på disse forholdene både ved rekruttering av nye medarbeidere og gjennom løpende oppfølging av avdelingene.

For tiden er det ansatt 11 kvinner og 6 menn ved Kystmuseene. Ledergruppen består av 1 mann og 2 kvinner. Selskapets styre består av 3 kvinner og 3 menn.

Immateriell kulturarv

Museets avdelinger forvalter både samiske og andre lokale billedkunstnere, fotografer og skulptører. Kystmuseene gir tilbud om opplæring i samisk håndverk og ulike tradisjoner knyttet til matkultur, fiskeri og kystkulturen for øvrig. Vi har et økt søkelys på relevante utfordringer knyttet til klimaendringer og forvaltning av de marine ressurser. Museenes programmer reflekterer både lokale og regionale, nasjonale og internasjonale merkedager, riter og nasjonaldager som kjennetegner lokalsamfunn langs Finnmarkskysten. Dette omfatter både de samiske og kvenske tradisjoner og markeringer samt flere arrangement og formidlingsopplegg knyttet til en økt internasjonal bosetting. Kystmuseene samler inn og formidler lokalt tradisjonsstoff knyttet til sagn, eventyr og revy- og sangtradisjoner. Det er økt fokus på lokale sjømattradisjoner, samisk og kvensk matkultur og regionens mangfoldige internasjonale kjøkken. I tillegg formidles naturinformasjon og marine tema på flere av våre museer.

Vedtekter

Selskapsavtalen gjelder fra 1. januar 2017. Avtalen avklarer forholdet mellom eierskap og forvaltningsansvar. Bygninger og eiendommer forvaltes av den enkelte kommune/stiftelse på ordinært vis, mens samlinger i museets magasiner og utstillinger må forvaltes av museets styre og ledelse på vegne av eierne. Bygninger som er fredet etter kulturminneloven inngår i museets samlinger

Ytre miljø

Selskapet har ikke drift som medfører forurensning av det ytre miljø. Kystmuseene er ikke sertifisert som et Miljøfyrtårn, da vi ikke er ansvarlig eier og forvalter av bygningsmassen vi er tildelt til museumsformål.

Valgte styringsorganer i 2024

Representantskapet

Representantskapet er selskapets høyeste organ, og er sammensatt av tre representanter fra Hammerfest kommune, to fra Nordkapp kommune og en fra hver av de øvrige eierkommunene. Nedenfor vises oversikt over valgte representanter.

Hammerfest kommune:

- Representant: Arne Reidar Myrseth
- Vara 1: Marianne Simonsen
- Vara 2: Ulf Terje Eliassen
- Representant: Gerd Johanne Isaksen
- Vara 1: Kjetil Kvamme
- Vara 2: Randi Bratland
- Representant: Gro Myhre
- Vara 1: Maiken Garder
- Vara 2: Tor Kristian Thorbjørnsen

Nordkapp kommune:

- Representant: Jan Morten Hansen
- Vara 1: Stine Mari Strifeldt
- Representant: Sirin Høyen
- Vara 1: Ruben Alseth

Måsøy kommune:

- Representant: Stina Strande
- Vara 1: Ingrid Majala
- Vara 2: Åge Flaten

Berlevåg kommune:

- Representant: Rolf Laupstad
- Vara 1: Merete Ann Jensen

Gamvik kommune:

- Representant: Jan-Olaf Kjølstad Pettersen
- Vara 1: Magnus Vassvik
- Vara 2: Susanne Bekkevoll Grinde

Lebesby kommune:

- Representant: Hanne Arnrup-Øien
- Vara 1: Kristin Johnsen
- Vara 2: Bjørn Pederssen

Representantskapet har avholdt to møter i 2024 og behandlet 13 saker

Styret

Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS sitt styre består av 6 medlemmer med varamedlemmer:

- Styreleder Stig Ove Hjelmevoll, Hammerfest
- Varamedlem Anne Grethe Arntzen, Berlevåg
- Nestleder Jan Erik Raanes, Gamvik
- Varamedlem Marit Tjernstad, Nordkapp
- Styremedlem Gry Paulgaard, Tromsø
- Varamedlem Beate Bursta, Alta
- Styremedlem Ole Håvard Olsen, Nordkapp
- Varamedlem Kai Brox, Gamvik
- Styremedlem Anne Therese Seppola, Måsøy
- Varamedlem Unni Esp, Lebesby
- Styremedlem Liv Jorunn Nygård, Lebesby ansattes rep
- Varamedlem Nina Planting Mølmann, Hammerfest

Styret har avholdt tre møter og behandlet 12 saker i 2024

Økonomi 2024.

Vi har i søknader om økt driftstilskudd for 2023, 2024 og 2025 pekt på en mangeårig, utilsiktet forskjell i størrelsen på det ordinære, statlige driftstilskuddet mellom Kystmuseene og Varanger museum. Vi mener det er flere gode grunner til å gjennomgå grunnlaget for fastsetting av KDs driftstilskudd til våre museer. Forskjellen på det statlige driftstilskuddet er i henhold til Statsbudsjettet for 2024 på nærmere 10 millioner kroner mellom Kystmuseene og Varanger museum.

Dette innebærer at Kystmuseenes eierkommuner må bære en større andel av budsjettansvaret, noe som er krevende fordi alle våre eiere har store økonomiske utfordringer. Vi legger til grunn at Varanger museums rammevilkår er på et nivå som er museumsfaglig riktig og at den utilsiktede forskjellen mellom våre to viktige lokale, regionale og nasjonale museer i Finnmark, både er museums- og regionalpolitisk uheldig. Departementet har så langt ikke gitt tilsvar på våre brev fra 2023 og 2024.

Årsregnskapet viser et netto driftsresultat på kr 2.685.988,62

I 2024 var det avsatt 1.000.000,- fra selskapets tidligere avsetninger til markering av 80 år siden frigjøringen av Sør-Varanger. Dette beløpet er ikke inne i driftsresultatet i regnskapet, men ført under «Interne finansieringstransaksjoner». I tillegg er det også satt av 1.812.215,- til disposisjonsfond og 2.234.689,- til bundne fond.

Disposisjonsfondet er økt med kr. 812.215,- til kr. 5.313.531,-

Bundne fond er økt med kr 1.827.914,- til kr 2.234.689,-

Etter anbefaling fra revisjonen føres pensjonsforpliktelsene i balansen. Dette fører til at selskapet har høye forpliktelser knyttet til pensjon. Som interkommunalt selskap står eierkommunene direkte ansvarlig for selskapets forpliktelser, og det vil bare være aktuelt å innfri disse ved eventuell avvikling av selskapet.

Museet er et driftsselskap og har ikke annen langsiktig gjeld.

Selskapet har positiv egenkapital i 2024. Egenkapitalen har utviklet seg positivt fra -1.9 mill. kr i 2019, kr 1.230 mill. i 2023 og kr. 824 tusen i 2024.

Styret vurderer selskapets økonomi som positiv. Det er grunnlag for videre drift.

Kystmuseenes samlinger

Samlingsutviklingen ligner den i tidligere år. To av seks avdelinger jobber aktive i henhold til samlingsforvaltningsplanen og med tilfredsstillende progresjon. En større bevissthet for

Spectrum-prosedyrene har ført til mer målrettet og redusert inntak. Vurderingskriteriene arbeidskapasitet og forsvarlig oppbevaring har blitt like viktige som relevans for samlingene.

Analysen av samlingsbestanden og dens registreringer har ført til at det tas beviste valg om hvilke objektgrupper bearbeides prioritert. Slik har dokumentasjonsgraden økt og f.eks. naturhistoriske gjenstander blitt synliggjort. I et lite avdelingsovergripende samarbeid har man klart å registrere båtene ved Berlevåg havnemuseum og måle opp bygninger slik at dokumentasjonsgraden også her kunne heves. Som tidligere, er mesteparten av registreringsarbeid retrospektiv slik at mengden uregistrert materiale minker.

Ved de fire miste avdelinger skjer det ikke noe aktiv samlingsutvikling grunn fravær av ressurser. Ved de to største avdelingene pågår registrerings- og digitaliseringsarbeidet fortløpende. Arbeidet utføres i tilfredsstillende kvalitet og innbefatter alltid digitalisering. Dette gjenspeiles i at prosent av digitaliserte og tilgjengeliggjorde registreringsposter vokser i takt med de ny utførte.

Tilgjengeliggjøring skjer på Digitalt museum. Prosentuell andel, spesielt av tilgjengeliggjorde registreringsposter, kan kun økes dersom det avsettes større ressurser til jevnt samlingsforvaltningsarbeid som vil øke fremdrift i revisjonsarbeidet og nedbygging av etterslep.

Samlingsforvaltning er alltid kun et av mange arbeidsfelt, noe som sinker progresjonen. Ved fire av seks avdelinger utføres det ikke noe aktivt samlingsforvaltningsarbeid. For å etablere og sikre en bærekraftig samlingsforvaltning ved alle avdelinger, er det behov for faglig funderte oppstarts- og skoleringsprosjekter som krever tilføring av ressurser

Vi har i flere år påpekt følgende: Museene for kystkultur og gjenreising i Finnmark IKS er et driftsselskap og virksomheten er hjemlet i lov om interkommunale selskaper – lov av 29. januar 1999 nr. 06. Vi er ikke eier eller forvalter av bygg og anlegg. Vi har følgelig ingen detaljert oversikt over 3. parts eiendomsmasse. Bygninger og eiendommer forvaltes av den enkelte kommune på ordinært vis som kommunale eiendommer eller eiendommer i statlig eie (Kystverket) eller anlegg som eies av en stiftelse (Foldalbruket som eies av stiftelsen Foldalbruket) som forvaltes av disse. Vi minner om dette også for 2024.

Som tidligere, er det de to største avdelingene der nytt inntatt materiale magasineres under de beste tilgjengelige forhold. Sammen forvalter de det største antallet registrerte emner og har tilfredsstillende til svært gode magasinforhold.

Kun en avd. har en gjenstandskonserver i staben som utfører preventive tiltak som rengjøring, konsolidering av samlingsmateriale og lagring av spesialtilpasset, syrefri emballasje. Dette skjer i forbindelse med inntak eller retrospektiv dokumentasjon. Samtidig gjennomføres det Integrated Pest Management for å sikre bevaringsforholdene.

Selskapet har en målsetting om samordnet intern kursing innen disse arbeidsfelt. Behov for kvalifisert handling er stort og burde få tilført ressurser.

De fire minste avdelingene har utilstrekkelige til kritiske oppbevaringsforhold og et svært stort behov for grunnleggende tiltak som kan trygge samlingsmaterialet. For alle våre avdelinger, men unntak av Foldalbruket i Lebesby kommune, mangler det ressurser for en målrettet forvaltning og vedlikehold av våre eierkommunes kulturhistoriske bygg og anlegg.

Tilstandsvurdering av bygninger:

- 9 bygninger har tilstandsgrad 1 (god tilstand).
- 4 bygninger har tilstandsgrad 2 (mindre alvorlige skader).
- 2 bygninger har tilstandsgrad 3 (kritisk tilstand).
- 16 bygninger har ukjent tilstand grunnet manglende ressurser til tilstandsregistrering.

Oppbevaringsforhold for samlinger:

- Kunsthistoriske gjenstander: 85 % har svært gode oppbevaringsforhold.
- Kulturhistoriske gjenstander: 43 % har svært gode forhold, 44 % tilfredsstillende, mens 13 % har dårlige forhold.
- Fotografier: 53 % tilfredsstillende, 34 % ikke tilfredsstillende.
- Farkoster: 48 % har ikke tilfredsstillende forhold.

Behov og anbefalinger:

- Bedre klimakontrollerte magasiner, spesielt for fotografier og farkoster.
- Økte ressurser til konservering og skadedyrforebygging.
- Opplæring i bevaringsmetoder for ansatte på mindre avdelinger.

Besøksutvikling 2024

Totalt besøk i 2024:

- 39 883 besøkende, hvorav:
 - 30 998 enkeltbesøk av voksne.
 - 1 155 enkeltbesøk av barn og unge.
 - 6 218 voksne i grupper.
 - 1 512 barn og unge i grupper.

Forventet besøk i 2025:

- 40 000 besøkende.

Kommentar til utviklingen:

- Økende besøk fra turister.

- Stor variasjon i besøkstall grunnet vær- og sesongavhengighet.
- Økende interesse for formidlingstilbud rettet mot barn og unge.

Museet hadde en økning i antall besøkende i 2024 med 2920 i forhold til 2023.

Tab. Besøksutvikling avdelingsvis 2020 - 2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Endring antall besøk
Gjenreisningsmuseet	6925	6175	9184	14554	16143	+1589
Måsøy museum	151	227	220	104	144	+40
Nordkappmuseet	4691	4999	9018	11531	14207	+2676
Foldalbruket	1570	1911	2744	604	534	-70
Gamvik museum/ Slettnes fyr	565	696	5547	8299	7409	-890
Berlevåg Havnemuseum	2003	698	1226	1310	1345	+35
Tirpitz/Fuglenesodden		80	2371	561	101	-460
Kystmuseene totalt	15905	14786	30310	36963	39883	+2920

Sluttkommentar.

Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS har gjennom sitt arbeid i 2024 befestet sin posisjon som en nasjonal og internasjonal aktør innen samfunnsbygging etter krig og katastrofer. Med Finnmarks unike historie som utgangspunkt har vi ikke bare utført vårt oppdrag med bevart fortidens erfaringer, men aktivt brukt dem for å forstå og møte samtidens utfordringer.

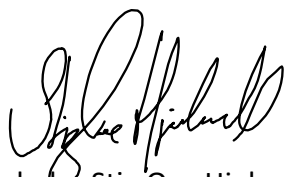
Gjenreisningen av Finnmark og Nord-Troms etter andre verdenskrig gir verdifull innsikt i hvordan lokalsamfunn kan håndtere kriser og bygge seg opp igjen. I en verden preget av globale kriser med krig, klimaendringer, samfunnsmessige omveltninger og desinformasjon, er denne kunnskapen mer relevant enn noensinne. Gjennom forskning og formidling har vi løftet fram hvordan lokalkunnskap, fellesskap og motstandsdyktighet var avgjørende for å overleve vinteren 1944/45, innsikt som nå anvendes i nye prosjekter innen samfunnsberedskap.

Kystmuseenes arbeid med krigs- og gjenreisingshistorie har bidratt til å belyse behovet for et nasjonalt kunnskapssenter for gjenreisning av samfunn. Den erfaringen Finnmark har er ikke bare en historisk arv, men en ressurs med global relevans. I møte med dagens utfordringer – fra flyktningkriser til naturkatastrofer – vil et slikt senter kunne samle, forske på og formidle erfaringer om hvordan samfunn kan gjenreises etter kriser. Et nasjonalt kunnskapssenter vil kunne samle, forske på og formidle erfaringer som kan komme både Norge og det internasjonale samfunnet til gode.

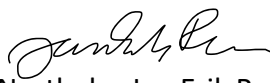
Vi har også tatt initiativ til prosjektet "Robuste samfunn", som skal koble gjenreisningshistorien med dagens beredskapsutfordringer. Her arbeider vi for å utvikle et konsept for å styrke unges bevissthet om egenberedskap, kritisk kildevurdering og samfunnssikkerhet. Finnmarks geografiske beliggenhet, demografiske utvikling og klimatiske forhold gjør regionen særlig sårbar, og det er avgjørende at lokalsamfunnene er rustet til å håndtere kriser – enten det gjelder klimaendringer, informasjonskrigføring eller brudd på kritisk infrastruktur.

Gjennom utstillinger, forskningsprosjekter og samarbeid har vi styrket vår rolle som en kunnskapsleverandør og samfunnsaktør. Vi ser en økende etterspørsel fra offentlige myndigheter, forskningsmiljøer og internasjonale partnere som ønsker å anvende vår kompetanse innen gjenreisning, motstandsdyktighet og samfunnsbygging.

Vi ser frem til å videreutvikle dette arbeidet i årene som kommer. Vår ambisjon er å bygge bro mellom historie og fremtid. Vi vil bruke fortidens erfaringer for å styrke dagens og morgendagens samfunn. Forskning og formidling skal ikke bare formidle kunnskap, men også inspirere til refleksjon og samfunnsengasjement. Engasjerte og opplyste medborgere skaper robuste samfunn med motstandskraft. I tiden fremover vil vi videreutvikle dette arbeidet med en tydelig retning mot å knytte regionens historie til aktuelle problemstillinger.

Styreleder Stig Ove Hjelmvoll.

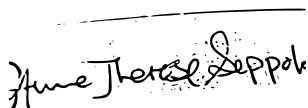
Nestleder Jan Erik Raanes

Styremedlem Gry Paulgaard

Styremedlem Ole Håvard Olsen

Styremedlem Anne Therese Seppola

Styremedlem Liv Jorunn Nygård